

Szanowny Pan Prezydent Miasta Stołecznego Warszawy Rafał Trzaskowski,
Szanowna Pani Dyrektor Centrum Komunikacji Społecznej Ewa Kolankiewicz,

Szanowni Państwo,

Green REV Institute, operator pierwszej rzeczniczej koalicji organizacji społeczeństwa obywatelskiego [Future Food 4 Climate](#) z zadowoleniem przyjmuje prace Miasta Stołecznego Warszawy w ramach przygotowania polityki żywnościowej Miasta Stołecznego Warszawy oraz zaproszenia do konsultacji w ramach ww. polityki przedstawicieli i przedstawicielek organizacji pozarządowych oraz mieszkank i mieszkańców.

Wpływ produkcji żywności na klimat, środowisko, bioróżnorodność, jakość życia ludzi oraz zdrowie jest przedmiotem debaty na poziomie globalnym oraz europejskim. Hodowla zwierząt i produkcja zwierzęca to siła napędowa kryzysu klimatycznego, społecznego, zdrowotnego oraz etycznego. W obliczu agresji Rosji na Ukrainę kwestia bezpieczeństwa żywnościowego i przechodzenia na zrównoważone roślinne systemy żywnościowe stała się jeszcze istotniejsza (w ramach kampanii [#FoodNotFeed](#) rzecznicze organizacje z całej UE apelują o naprawę systemu żywności i sprawiedliwą, zieloną transformację w duchu unijnej strategii Od pola do stołu).

Miasto Stołeczne Warszawa ogłasza konsultacje i tym samym dołącza do Komisji Europejskiej, która obecnie prowadzi konsultacje publiczne dot. [Zrównoważonego Systemu Żywnościowego](#), konsultacje dot. [Programu Mleko w Szkole](#), zaawansowaną debatę na temat systemu żywności i strategii Od pola do stołu w ramach EU Platform on Animal Welfare oraz do Organizacji Narodów Zjednoczonych, która w tym roku przyjęła [rezolucję](#) dot. dobrostanu zwierząt - środowiska - celów zrównoważonego rozwoju.

W pierwszej części uwag bezpośrednio odniesiono się do pilnej potrzeby włączenia samorządów do działań na rzecz dostępności zdrowych, zrównoważonych posiłków roślinnych. Od początku 2022 roku Green REV Institute realizuje projekt *Wegańskie Szkoły/ Samorządy dla Klimatu*. W pierwszym etapie nawiązano międzynarodowe kontakty i partnerstwa oraz przeanalizowano sytuację prawną w ramach działań na rzecz przechodzenia na diety roślinne w placówkach oświatowych, zgodnie z zapisami strategii *Od pola do stołu*. Niestety, ze względu na treść przepisów [Rozporządzenia Ministra Zdrowia](#) z dnia 26 lipca [2016 r.](#) w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach, nie jest możliwe wdrażanie projektów, takie jak np. *Wegańskie Piątki* (Nowy Jork).

Jednak z przeprowadzonej przez nas, we współpracy z Akcją Demokracją i Rodzicami Dla Klimatu, [ankiety](#) wynika wyraźnie, że brak dostępności zdrowych, zrównoważonych roślinnych posiłków dla osób uczących się, które z różnych względów - nie zawsze etycznych, ale także zdrowotnych - są na diecie wegańskiej, powoduje ogromne szkody. Ankietowane osoby czują się dyskryminowane i wykluczone. Z drugiej strony, brak możliwości wyboru roślinnych posiłków przez młodzież w placówkach oświatowych niesie za sobą problemy zdrowotne, a także te związane z brakiem edukacji w zakresie wpływu systemu żywności na klimat i planetę.

Polityka żywnościowa miasta stołecznego Warszawy ma - zgodnie z projektem - kształtować świadomość żywieniową związaną ze zdrowiem. [Jak podkreślają naukowcy i naukowczynie](#) dieta wegańska jest bezpieczna i zdrowa na każdym etapie życia człowieka. Jednym z globalnych wyzwań wskazanych w projekcie Polityki jest przeciwdziałanie nadwadze i otyłości, czemu sprzyja dieta roślinna, zapobiegająca równocześnie m.in. chorobom cywilizacyjnym.

Odpowiadając na zadane w konsultacjach pytanie, jaka powinna być polityka żywnościowa miasta, podkreślić należy, że przede wszystkim powinna być ona inkluzywna, uwzględniająca osoby o przekonaniach odbiegających od mainstreamowych. Przede wszystkim spełniać powyższe założenie powinno żywienie w placówkach oświatowych. To tam bowiem młode osoby narażone są na ostracyzm swoich rówieśników. Jakie powinno być żywienie w placówkach oświatowych? Szkoła powinna zapewniać roślinne posiłki, których obecnie - co wynika z przeprowadzonych przez nas badań - oczekuje młodzież.

Pomocny w ukształtowaniu ostatecznej treści Polityki może być opracowany przez nas projekt [uchwały intencyjnej](#), który radni i radne mogą - dostosowując do potrzeb konkretnych społeczności lokalnych - zastosować przy planowaniu polityki zrównoważonej żywności w swoich gminach. Z przyjemnością omówimy z Państwem jego założenia i wesprzemy działania na rzecz: dostępności w pełni roślinnych posiłków w placówkach oświatowych na prośbę osoby uczniowskiej, jego/jej opiekuna.nki prawnej, czy rodzica. Proponujemy również współpracę przy działaniach na rzecz edukacji klimatycznej, uwzględniającej element naprawy systemu żywności w ramach walki o przyszłość naszej planety.

Według projektu Polityki, "centralnym punktem łączącym omawiane wyzwania staje się świadomość żywnościowa i żywieniowa konsumentów i organizatorów żywienia. To, czy potrafią oni podejmować świadome decyzje żywieniowe, biorą odpowiedzialność za własne wybory i znają ich konsekwencje, jest kluczowe dla rozwoju systemu żywnościowego w przyszłości. Tym samym, niezbędne jest podjęcie odpowiednich działań edukacyjnych, umożliwiających powyższą aktywność świadomych konsumentów.

[Postulat](#) umożliwienia dostępu do wegańskich posiłków w placówkach oświatowych i zmiany treści rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. został przez nas przedstawiony Rzecznikowi Praw Obywatelskich, w ramach Inicjatywy Nasz Rzecznik.

W projekcie uchwały intencyjnej poruszone zostały trzy zasadnicze kwestie:

- a. aspekt środowiskowy:
  - wpływ [sektora hodowlanego na bioróżnorodność](#);
  - wpływ produkcji zwierzęcej na zasoby wody, stan gleby;
  - wpływ sektora hodowlanego i produkcji paszy na [deforestację](#);
  - emisja gazów cieplarnianych w [tym metanu](#) oraz [podtlenku azotu](#);
- a. aspekt zdrowotny:
  - choroby cywilizacyjne;
  - [brak wystarczającej kontroli systemu produkcji żywności](#);
  - antybiotykooporność;
  - [wpływ na zdrowie osób mieszkających w pobliżu ferm przemysłowych](#);
  - wpływ na lokalne społeczności i jakość życia, [zdrowie](#).
- a. aspekt praw zwierząt:
  - ponad 80 miliardów zwierząt tzw. hodowlanych oraz miliony ton ryb i zwierząt morskich jest zabijanych każdego roku. Cierpienie, ból, modyfikacje, wykorzystywanie hormonów w [tym PMSG](#) to efekt działania nieefektywnego systemu żywności.

Podkreślić także należy, że obecnie Ministerstwo Zdrowia zleciło analizę konsekwencji funkcjonowania ferm przemysłowych w Województwie Wielkopolskim na zdrowie i życie mieszkank i mieszkańców okolicznych miejscowości. Białą Księgę funkcjonowania sektora hodowlanego w Polsce opracowuje także zespół Posłanki do Parlamentu Europejskiego dr. Sylwii Spurek.

Raz jeszcze wskazać trzeba, że to Miasto Stołeczne Warszawa powinno wyznaczać kierunek roślinnej transformacji systemu żywności oraz wdrażać ideę EU Farm 2 Fork Going Local, tym samym dołączając do progresywnych, dbających o klimat i środowisko samorządów na całym

świecie. **Działania na rzecz zapewnienia dostępu do wegańskich posiłków w placówkach oświatowych oraz wprowadzenia edukacji klimatycznej, uwzględniającej rolę produkcji żywności dla klimatu, planety, ludzi i zwierząt, stanowiąc powinny początek implementacji strategii zrównoważonego systemu żywności na poziomie lokalnym. Zwracamy się także z postulatem uwzględnienia w programie współpracy z organizacjami pozarządowymi zapisów i działań dot. wdrażania działań, kampanii, projektów wzmacniających i wdrażających ambicje polityki żywnościowej przez partnerów społecznych.**

Wraz ze stanowiskiem przekazujemy [zapis debaty Samorządu dla Klimatu](#) z udziałem Radnej Miasta Poznania Doroty Bonk - Hammermeister, która złożyła już [interpelację](#) w sprawie włączania do polityki miejskiej kwestii systemu żywności oraz zapewnienia dostępu do posiłków roślinnych, Radnego Dzielnicy Białołęka Filipa Pelca, działającego [na rzecz dostępu do roślinnych posiłków w przedszkolach i szkołach](#), Wiceprezydenta Miasta Świdnicy Szymona Chojnowskiego oraz przedstawicieli i przedstawicielek środowiska naukowego, Rodziców dla Klimatu, środowiska aktywistycznego.

Zapraszamy do zapoznania się z [zeszytem podsumowującym wypowiedzi ekspertów i ekspertek na temat Europejskiego Zielonego Ładu & Wspólnej Polityki Rolnej](#). W debatach wzięli udział eksperci ds. sprawiedliwej transformacji, systemu żywności, praw zwierząt, transformacji produkcji zwierzęcej, a także do obejrzenia [dokumentu Wegańska Warszawa](#), który został zakwalifikowany do konkursów w ramach 5 festiwalu filmowych i pokazuje, że osoby prowadzące spółdzielnie socjalne i restauracje, właśnie w stolicy Polski, już teraz zmieniają system żywności, w swoich działaniach implementując EU Farm 2 Fork i zieloną, sprawiedliwą transformację.

Pozostajemy do dyspozycji licząc, że to Miasta Stołeczne Warszawa **zapoczątkuje pierwszą nieformalną grupę miast i gmin, które wprowadzą dostęp do roślinnych posiłków w placówkach oświatowych oraz uwzględnią w edukacji klimatycznej wpływ systemu żywności na środowisko, klimat, zdrowie i życie ludzi oraz życie zwierząt tzw. hodowlanych.**

Wegańska żywność w szkołach to nie tylko wybór dla zdrowia, ale także szacunek dla środowiska, innych ludzi i zwierząt. Jest to więc konieczny krok w celu zagwarantowania spełnienia przez Politykę żywnościową założeń, wartości i zasad.

[Green REV Institute](#) to watchdog klimatyczny i praw zwierząt, zielony think tank, organizacja członkowska [World Federation for Animals](#), [Eurogroup for Animals](#), [TAPP Coalition](#), [European Vegetarian Union](#), [Aquatic Animal Alliance](#), jedna z 10 NGO w ramach [EU Platform on Animal Welfare](#), [OFOP](#). Wspieramy kampanię [Traktatu Roślinnego](#) oraz działania na rzecz transformacji systemu żywności w ramach zainicjowanej przez nas koalicji [Future Food 4 Climate](#).